

ความสัมพันธ์ของดนตรีกับสังคม: แนวคิดในการศึกษา อิทธิพลของโครงสร้างทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงสังคม

พิพัฒน์พงศ์ มาศิริ

คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเชียงราย

The Relationship of Music and Society: Concept to Study, Influence of Social Structure and Social Change

Phiphatphong Masiri

Faculty of Business Administration, Chiang Rai College

Corresponding author e-mail: p_masiri@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการอธิบายว่า “ดนตรีมีความสัมพันธ์กับสังคมอย่างไร” ผลจากการศึกษานำมาซึ่งข้อสรุปใน 3 ประเด็น คือ (1) ความสัมพันธ์ของดนตรีกับสังคม เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความต้องการในการสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์ของผู้คนในสังคม การเชื่อมโยงกันในทางสังคมเกิดขึ้นได้ในหลายลักษณะ ซึ่งดนตรีได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับ การสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมเหล่านั้น (2) อิทธิพลของโครงสร้างทางสังคม การที่ดนตรีถูกนำไปเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ดนตรีจึงสามารถสะท้อนโครงสร้างของสังคมได้ อิทธิพลของโครงสร้างทางสังคมได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในดนตรีด้วย (3) พลังในการเปลี่ยนแปลงสังคม การที่ดนตรีได้สะท้อนโครงสร้างของสังคม ดนตรีจึงมีพลังทางสังคมเสมือนกับเป็นโครงสร้างของสังคมนั้น พลังทางสังคมที่เกิดขึ้นกับดนตรี ถูกใช้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคมที่กำลังเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจในความสัมพันธ์ของดนตรีกับสังคมมากยิ่งขึ้น ผู้เขียนได้ทำการยกตัวอย่างปรากฏการณ์ของดนตรีที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ในการประกอบการอธิบาย โดยได้ทำการสอดแทรกปรากฏการณ์เหล่านั้นไว้ในเนื้อหาส่วนต่าง ๆ ของบทความฉบับนี้

คำสำคัญ ดนตรีกับสังคม, แนวคิดในการศึกษา, โครงสร้างทางสังคม, การเปลี่ยนแปลงสังคม

Abstract

The purpose for writing this article is to explain that “How does music relate to society” the results of the study can conclusion in 3 points: (1) The relationship of music and society. It is something that arises from the need for communication and building relationships among people in society. Social connections can occur in

many ways. So, music is involved in creating those social relationships. (2) The influence of social structure. The fact that music is brought into being a part of society. So, music can therefore reflect the structure of society. The influence of social structure has also caused changes in music as well. (3) The power to change of society. The way that music reflects the structure of society, music therefore has social power as if it were the structure of that society. The social power that arises with music. It has been used to change society that is facing various problems in order to create a greater understanding of the relationship between music and society. The author gives examples of musical phenomena occurring in different regions in this explanation by inserting those phenomena into the contents of various parts of this article.

Keywords Music and society, Concept to studies, Social structure, Social change

บทนำ

ผู้คนในสังคมทั่วไปมักจะมองคุณค่าของดนตรีในเชิงสุนทรียภาพและการสร้างความสนุกสนานบันเทิงเท่านั้น แต่ในความจริงแล้วดนตรีมีคุณค่าในมิติทางสังคมด้วย ข้อเท็จจริงดังกล่าวทำให้ผู้เขียนเกิดความสนใจและต้องการอธิบายดนตรีที่ปรากฏในสังคมว่า ดนตรีมีความสัมพันธ์กับสังคมของมนุษย์อย่างไร ผู้เขียนได้เริ่มหาคำตอบเพื่ออธิบายในประเด็นคำถามดังกล่าว โดยการศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสารที่มีการเผยแพร่ต่อสาธารณะ บทความวิชาการ บทความวิจัย ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาข้อสรุปในการอธิบายว่าดนตรีมีความเกี่ยวข้องกับสังคมมนุษย์อย่างไร ในการศึกษาข้อมูลผู้เขียนพบว่าได้มีการศึกษาค้นคว้าของนักวิชาการที่ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับดนตรีกับการสะท้อนสังคมมาก่อนหน้านี้แล้ว แนวคิดดังกล่าวได้มีการกล่าวถึงความสัมพันธ์ของดนตรีกับสังคมในตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 19 มาแล้ว จนกระทั่งถึงปัจจุบันการศึกษาดนตรีกับสังคมยังคงถูกเผยแพร่ออกมาอย่างต่อเนื่อง ผู้เขียนจึงเริ่มต้นในการศึกษาแนวคิดดังกล่าวเพื่อให้ได้ข้อสรุปในการอธิบายว่า ดนตรีมีความสัมพันธ์กับสังคมของมนุษย์อย่างไร ตลอดจนการศึกษาถึงพลวัตของแนวคิดที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น 3 ประเด็น คือ

ประเด็นแรก เป็นการนำเสนอพลวัตของแนวคิดดนตรีกับการสะท้อนสังคมที่เกิดจากการศึกษาของนักวิชาการในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา การนำเสนอแนวคิดดนตรีกับการสะท้อนสังคมนี้เกิดจากการเสนอแนวคิดของนักวิชาการที่ชี้ให้เห็นว่าการศึกษาร่วมกับความสัมพันธ์ของดนตรีกับสังคมได้เริ่มต้นขึ้นอย่างไร และได้มีการอธิบายความสัมพันธ์ของดนตรีกับสังคมในแง่มุมทางวิชาการต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม นอกจากนี่ยังแสดงให้เห็นถึงการบูรณาการทางวิชาการของศาสตร์ต่าง ๆ ที่พยายามอธิบายความสัมพันธ์ของดนตรีกับสังคมให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ประเด็นที่สอง เป็นการอธิบายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นภายหลังจากการที่ดนตรีได้ถูกนำไปผนวกรวมกับสังคมแล้ว การผนวกรวมดนตรีเข้ากับสังคมเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากการสร้างความสัมพันธ์ของผู้คนใน สังคมที่เกิดขึ้นในลักษณะต่าง ๆ การสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นนี้ เพื่อเป็นการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยและทำให้เกิดดุลยภาพของระบบต่าง ๆ ภายในสังคม เมื่อดนตรีถูกนำไปเกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์ของสังคม ดนตรีจึงถูกนำไปผนวกรวมกับสังคมและกลายเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างทางสังคมนั้น จึงเป็นเหตุให้ดนตรีสามารถที่จะสะท้อนโครงสร้างของสังคมได้

การนำเสนอข้อมูลในประเด็นที่สองนี้ ผู้เขียนได้นำเอาปรากฏการณ์เกี่ยวกับดนตรีที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ มาใช้ประกอบในการอธิบาย เพื่อแสดงให้เห็นว่าดนตรีมีความสัมพันธ์กับโครงสร้างของสังคมเหล่านั้นได้อย่างไร

ประเด็นที่สาม เป็นการกล่าวถึงอิทธิพลของโครงสร้างทางสังคมที่มีต่อดนตรี อำนาจของโครงสร้างทางสังคม ได้ทำให้ดนตรีกลายเป็นสิ่งที่มีพลังทางสังคมไปด้วย การเกิดพลังทางสังคมในดนตรีได้ปรากฏจากการศึกษาปรากฏการณ์ของดนตรีที่เกิดขึ้นในสังคมในภูมิภาคต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นว่า ดนตรีนั้นมีพลังที่สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่กำลังเผชิญกับปัญหาอยู่ในขณะนั้นได้อย่างไร พลังของดนตรีที่เกิดขึ้นภายหลังการรวมเข้าเอาดนตรีเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นการแสดงคำตอบต่อคำถามที่ผู้เขียนได้กล่าวเอาไว้ในตอนต้นของบทความว่า ดนตรีนอกจากสร้าง ความสนุกสนานบันเทิงแล้วมีความสัมพันธ์ในมิติทางสังคมอย่างไร

ในการนำเสนอบทความฉบับนี้ ผู้เขียนหวังว่าจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาปรากฏการณ์เกี่ยวกับดนตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาคุณค่าและประโยชน์ของดนตรีที่นอกเหนือไปจากสิ่งที่สร้างสุนทรียภาพและความบันเทิงสนุกสนานให้กับผู้คนเท่านั้น ดนตรีสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดจากปัญหาต่าง ๆ นอกจากนี้ การหาคำตอบเพื่ออธิบายว่าดนตรีมีความสัมพันธ์ต่อสังคมอย่างไรทำให้เห็นถึงการเชื่อมโยงของศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีการบูรณาการองค์ความรู้ระหว่างกัน เพื่อที่จะอธิบายปรากฏการณ์ที่เกี่ยวกับดนตรีที่กำลังเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายและมีอิทธิพลต่อสังคมของมนุษย์ในปัจจุบัน

แนวคิดในการศึกษา

ดนตรีกับการสะท้อนสังคม เป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาขึ้นจากการศึกษาด้านดนตรีวิทยาและด้านสังคมวิทยา แนวคิดดังกล่าวนี้เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในงานเขียนของนักวิชาการทางด้านดนตรีวิทยาสองท่าน คือ Engel (1866) และ Lomax (1968) โดยที่ Engel ได้เสนอแนวคิดดนตรีในแบบปัจเจกนิยม โดยการวิเคราะห์ดนตรีประเพณี (Traditional Music) ที่เกิดขึ้นในสังคมของชาวยุโรปในศตวรรษที่ 19 และได้อธิบายดนตรีประเพณีของชาวยุโรปในขณะนั้นว่า ดนตรีเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกของผู้คนอย่างตรงไปตรงมา (Music is a Faithful Expression of Feeling) จากการวิเคราะห์เสียงเพลงที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมของคนเลี้ยงสัตว์ที่กำลังดูแลฝูงแกะ การร้องเพลงของทหารที่กำลังเดินเป็นแถวขบวน การร้องเพลงของชาวประมงที่กำลังช่อมอวนดักปลา และเสียงร้องเพลงของชาวนาที่กำลังทำงานในทุ่งนา เสียงดนตรีที่เกิดจากกลุ่มคนต่าง ๆ เหล่านี้ นอกจากเป็นดนตรีที่เกิดขึ้นจากอารมณ์ของปัจเจกบุคคลแล้ว ยังสะท้อนถึงความเป็นปัจเจกชนที่ปราศจากการชักจูงจากปัจจัยที่เป็นสิ่งแวดล้อมภายนอก ซึ่งต่อมาแนวคิดดนตรีในเชิงของปัจเจกนิยมดังกล่าวนี้ ได้ถูกโต้แย้งโดย Lomax (1968, p. 4) นักดนตรีชาติพันธุ์วิทยาที่ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับดนตรีว่า ดนตรีไม่ได้เกี่ยวข้องกับบรรณนิยมของปัจเจกชนอย่างเดียว แต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการถ่ายทอดภายในสังคมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งกระบวนการถ่ายทอดดนตรีนี้ต้องผ่านฉันทมติของสังคม (Consensus) ซึ่งทำให้ดนตรีมีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการให้ความหมาย (Meaning) และการเรียนรู้พฤติกรรมที่ปัจเจกชนได้รับการถ่ายทอดจากสังคมด้วย ดังนั้นดนตรีจึงไม่เพียงแต่เป็นสิ่งที่สะท้อนบรรณนิยมของปัจเจกชนเท่านั้น แต่ยังสามารถสะท้อนรูปแบบทางวัฒนธรรมและอิทธิพลของโครงสร้างทางสังคมอีกด้วย

แนวคิดดนตรีกับการสะท้อนสังคมที่เกิดขึ้นจากการโต้แย้งของนักวิชาการทางด้านดนตรีวิทยาทั้งสองท่านนี้ยังได้รับการขยายความต่อมาอีกโดย Merriam (1964) นักมานุษยวิทยาชาติพันธุ์วรรณา (Ethnography) ที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ

ดนตรีในหนังสือ มานุษยวิทยาดนตรี (The Anthropology of Music) ว่า “ดนตรีก็เหมือนกับความคิดและพฤติกรรมที่มนุษย์ได้รับมาจากการเรียนรู้จากดนตรีที่เกิดขึ้นในสังคมที่มนุษย์ดำรงอยู่” ซึ่งการนำเสนอแนวคิดดังกล่าว ได้มีอิทธิพลต่อการศึกษาด้านดนตรีวิทยาและทำให้เกิดแนวทางในการศึกษาดนตรีขึ้นมาใหม่ การศึกษาดนตรีวิทยาได้หันมาให้ความสำคัญกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่ดนตรีนั้นเกิดขึ้น การขานรับแนวคิดดังกล่าวทำให้เกิดวิชาการทางดนตรีวิทยาขึ้นมาใหม่ที่เรียกว่า ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา หรือ Ethnomusicology

ความพยายามในการอธิบายความสัมพันธ์ของดนตรีกับสังคมที่ก่อตัวขึ้นในการศึกษาดนตรีวิทยาในระยะแรกนี้ได้รับความสนใจจากนักวิชาการทางด้านสังคมวิทยาในช่วงเวลาต่อมา ซึ่งได้ขยายมุมมองเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของดนตรีกับสังคมโดยใช้ความรู้ทางสังคมวิทยาเข้ามาช่วยในการอธิบายดนตรีที่เกิดขึ้นในสังคมด้วย ดังที่ได้ปรากฏในงานเขียนของ Elbourne (1976) นักสังคมวิทยาท่านหนึ่งที่ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับดนตรีกับสังคมในหนังสือของเขาที่ชื่อว่า *A Mirror of Man? Traditional Music as a Reflection of Society* ซึ่งถือได้ว่า Elbourne เป็นผู้ที่นำเสนอแนวคิดดนตรีกับการสะท้อนสังคมต่อสาธารณะชนเป็นครั้งแรก หลังจากนั้นแนวคิดดังกล่าวนี้ก็ได้รับความสนใจจากนักวิชาการในศาสตร์อื่น ๆ และทำให้เกิดพัฒนาการของแนวคิดดนตรีกับการสะท้อนสังคมขึ้นในช่วงต้นของศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา

จนกระทั่งในปัจจุบันที่เป็นยุคแห่งเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ที่มีอิทธิพลต่อสังคมเป็นอย่างมาก ได้ทำให้การนำเสนอแนวคิดดนตรีกับการสะท้อนสังคมปรากฏขึ้นในสื่อสังคมออนไลน์ ยกตัวอย่างเช่น การเผยแพร่บทความในเว็บไซต์ของ The American Social History Project (2018) ที่มีการเผยแพร่บทความชื่อ “บทเพลงบอกอะไรกับเราบ้างเกี่ยวกับผู้คนและสังคม” (What can songs tell us about people and society?) ซึ่งเนื้อหาของบทความในตอนหนึ่งได้กล่าวถึงความสำคัญของเพลงว่า “บทเพลงเป็นสิ่งที่สะท้อนภาพของสังคมอย่างตรงไปตรงมา” โดยได้ยกตัวอย่างการทำงานของนักประวัติศาสตร์ว่า พวกเขาได้เรียนรู้ความเป็นมาของสังคมจากบทเพลงที่เกิดขึ้นมาในสังคมเหล่านั้น จากบทเพลงชื่อ “Come Home Father” หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “Poor Benny” ที่แต่งขึ้นโดย Henry Clay Work ในปี ค.ศ. 1864 เพลงนี้ได้ถูกตีความโดยนักประวัติศาสตร์ว่า ได้สะท้อนความวิตกกังวลของชาวอเมริกันในศตวรรษที่ 19 เกี่ยวกับอัตราการดื่มแอลกอฮอล์ที่เพิ่มสูงขึ้นในสังคม บทเพลงดังกล่าวได้นำไปสู่การรณรงค์ต่อต้านการดื่มแอลกอฮอล์และการใช้แอลกอฮอล์ไปในทางที่ผิด อิทธิพลของบทเพลงดังกล่าวทำให้ผู้คนในสังคมได้หันมาสนใจปัญหาที่เกิดจากการดื่มแอลกอฮอล์ และได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมของชาวอเมริกาในเวลาต่อมา ในที่สุดบทเพลง Come Home Father ได้ถูกนำมาใช้เพื่อการสรรเสริญพระเจ้าของสหภาพคริสเตียนในประเทศสหรัฐอเมริกา ปรากฏการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงบทบาทของดนตรีในการสะท้อนสังคมได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้แนวคิดดนตรีกับการสะท้อนสังคมยังได้ถูกกล่าวถึงบทความของ Anonymous (2023) จากบทความที่ชื่อว่า ดนตรีส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างไร (How Does Music Affect Society?) ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญและอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม ดนตรีเป็นสิ่งที่กำหนดวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมของมนุษย์ต่อเนื่องกันมาหลายชั่วคนแล้ว ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์แล้วดนตรีสามารถเปลี่ยนอารมณ์ ความรู้สึก การยอมรับ และแรงบันดาลใจ ในขณะที่มนุษย์ทุกคนล้วนมีความสัมพันธ์กับดนตรีที่เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้นผลกระทบของดนตรีจึงเกิดขึ้นในด้านวัฒนธรรมที่อยู่รอบตัวของมนุษย์ด้วย ในส่วนของสังคมดนตรีมีพลังอำนาจที่เกิดขึ้นในด้านของการสื่อสารของคนในสังคม ดนตรีได้สร้างรูปแบบของการสื่อสารที่

แตกต่างไปจากวิธีพื้นฐานของการสื่อสารโดยทั่วไป การสื่อสารด้วยดนตรีได้สร้างความรู้สึกระทึกใจผ่านการสื่อสารนั้นด้วย

เรื่องราวเกี่ยวกับดนตรีกับสังคมยังได้มีการเผยแพร่งานเขียนของ Tran (2023) ในหัวข้อที่ชื่อว่า ดนตรีสามารถสะท้อนสังคมได้อย่างไร (How Music is a Reflection of Society?) ซึ่งได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของดนตรีกับบริบททางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่ทำให้เกิดดนตรีในแนวต่าง ๆ ขึ้นมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเกิดขึ้นของดนตรีบลู (Blue) และดนตรีฮิปฮอป (Hip Hop) ที่สะท้อนถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมที่ทำให้เกิดดนตรีในแนวต่าง ๆ เหล่านี้ขึ้นมา Tran ได้ยกตัวอย่างในเรื่องของรสนิยมและความสนใจของสังคม (Taste and Interest) ที่เป็นตัวกำหนดแนวของดนตรีเพื่อการตอบสนองในเชิงพาณิชย์ โดยยกตัวอย่างการเกิดขึ้นของดนตรีในแนวร็อกแอนด์โรล (Rock and Roll) ในช่วงปลายปี ค.ศ. 1940 ว่าเป็นดนตรีที่มีจังหวะในแบบบูกี วูกี้ บลูส์ (Boogie Woogie Blue) หรือ แบ็ค บีท (Back Beat) โดยการใช้กลองสแนร์ (Snare Drum) ดีเป็นจังหวะ ทำให้เกิดเสน่ห์และอัตลักษณ์ของดนตรีในแนวนี้ ต่อมาดนตรีในแนวร็อกแอนด์โรลนี้ได้ถูกมองว่าเป็นสิ่งสะท้อนความต้องการของวัยรุ่นชาวอเมริกันที่ได้ใช้ดนตรีในแนวร็อกแอนด์โรลเพื่อสะท้อนประสบการณ์และความต้องการของพวกเขา

พัฒนาการของแนวคิดดนตรีกับการสะท้อนสังคมที่มาจากงานเขียนทางวิชาการที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นได้แสดงให้เห็นพัฒนาการของแนวคิดดนตรีกับการสะท้อนสังคมที่ได้เริ่มขึ้นในปลายศตวรรษที่ 19 ซึ่งเกิดขึ้นในงานเขียนของ Engel (1866), Merriam (1964), Lomax (1968) และ Elbourne (1976) ที่ถือว่าเป็นการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับดนตรีกับการสะท้อนสังคมในระยะแรก ต่อมาแนวคิดดังกล่าวได้รับการพัฒนาโดยนักวิชาการทางสังคมวิทยา และนักวิชาการในศาสตร์ต่าง ๆ ที่ได้หันมาให้ความสำคัญต่อแนวคิดดนตรีกับการสะท้อนสังคมนี้ ความเคลื่อนไหวในทางวิชาการได้ส่งผลทำให้เกิดการขยายแนวคิดในการศึกษาดนตรีกับการสะท้อนสังคมในมิติต่าง ๆ ได้แก่ ดนตรีกับโครงสร้างทางสังคม ดนตรีกับการแสดงออกทางวัฒนธรรม ดนตรีกับการเคลื่อนไหวทางสังคม ดนตรีกับการสะท้อนอัตลักษณ์ของบุคคล และอัตลักษณ์กลุ่ม (Stanborough, 2020; Quora, n.d.) สำหรับในบทความฉบับนี้ผู้เขียนให้ความสำคัญกับแนวคิดดนตรีกับการสะท้อนโครงสร้างทางสังคม เพื่อที่จะแสดงให้เห็นว่าดนตรีมีความสัมพันธ์กับสังคมที่มีความซับซ้อนและเป็นนามธรรมได้อย่างไร

อิทธิพลของโครงสร้างทางสังคม

โครงสร้างทางสังคมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความต้องการติดต่อเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างกันของผู้คนในสังคม เพื่อให้เกิดความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยขึ้นในสังคม มนุษย์จึงได้สร้างระบบการควบคุมทางสังคมขึ้น เพื่อให้การสร้างความสัมพันธ์ในทางสังคมมีระบบและระเบียบ ไม่ก่อให้เกิดความวุ่นวายที่ส่งผลต่อความสมดุลและความสงบเรียบร้อยของสังคม ระบบที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้ควบคุมสมาชิกในสังคม ได้แก่ บรรทัดฐาน จารีต ประเพณี รวมไปถึงกฎหมายที่เกิดขึ้นในลักษณะต่าง ๆ ที่ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความสงบเรียบร้อยในสังคม กล่าวโดยสรุปได้ว่า โครงสร้างทางสังคมคือระบบของความสัมพันธ์อันซับซ้อนที่มนุษย์ใช้เพื่อการติดต่อสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคมด้วยตนเอง ความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันในลักษณะคล้ายสร้างเส้นใยของแมงมุมนี้มีพลังในการควบคุมคนในสังคม เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยภายในสังคม ดนตรีเป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้แสดงออกเพื่อการสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์ของมนุษย์ ซึ่ง Anonymous (2023) ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ว่าดนตรีถูกนำไปมีความสัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคมที่มีความซับซ้อนและเป็นนามธรรม เช่น การแสดงออกทางวัฒนธรรม (Cultural Expression) ที่ปรากฏจากการใช้ดนตรีเพื่อแสดงออกถึงความเป็นกลุ่มชนที่มีความแตกต่างกันในด้านเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันโดยการนำเอาดนตรี

เข้ามามีส่วนร่วมด้วยนี้ ในอีกด้านหนึ่งเป็นการทำให้ดนตรีถูกนำไปผนวกรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างสังคม ซึ่งผลจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับโครงสร้างของสังคมในลักษณะดังกล่าว ได้ส่งผลต่อดนตรีใน 2 ลักษณะ คือ

1. ดนตรีกับการสะท้อนโครงสร้างทางสังคม

การที่ดนตรีถูกรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ดนตรีจึงต้องรับบทบาทในการสะท้อนโครงสร้างของสังคมด้วยการสะท้อนโครงสร้างทางสังคมผ่านดนตรีได้เกิดขึ้นอย่างชัดเจน ในกรณีของความสัมพันธ์ของดนตรีกับศาสนา เนื่องจากศาสนาเป็นโครงสร้างทางสังคมอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจและการประสานความสัมพันธ์ของมนุษย์ในสังคม ในบางสังคม ดนตรีกับศาสนาเป็นสิ่งที่มีความใกล้ชิดกันมาก ยกตัวอย่างเช่น ในศาสนาพุทธได้ยอมรับกันว่าดนตรีมีอิทธิพลต่อจิตใจของผู้ปฏิบัติธรรมในการเข้าสู่สมาธิ ในศาสนาซิกข์ได้มีการใช้ดนตรีที่เรียกว่าเคอร์ตัน (Kirtan) เพื่อช่วยสร้างความสัมพันธ์ของผู้คนกับการสอนศาสนาและการเข้าถึงพระเจ้า ในศาสนาอิสลามดนตรีถูกใช้เพื่อช่วยในการท่องคัมภีร์อันศักดิ์สิทธิ์ของศาสนาอิสลาม และในศาสนาคริสต์ดนตรีเป็นส่วนประกอบอันสำคัญของการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาทำให้เกิดดนตรีที่เรียกว่า “Church Music” ขึ้นมา

การใช้ดนตรีในศาสนา แสดงให้เห็นถึงการที่ดนตรีได้ถูกผนวกรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งกับสังคม ดนตรีได้รับบทบาทหน้าที่คล้ายกับโครงสร้างทางสังคมนั้นด้วย การสะท้อนโครงสร้างทางศาสนาของดนตรีเกิดขึ้นในดนตรีในแนวเมทัล (Metal Music) ซึ่งเป็นดนตรีแนวหนึ่งที่เกิดขึ้นในสังคมชาวอเมริกันในช่วงปี ค.ศ. 1960 (Moberg, 2012) ดนตรีในแนวเมทัลนี้จัดอยู่ในกลุ่มของดนตรีร็อก (Rock Music) เนื่องจากเป็นดนตรีที่มีจังหวะ เนื้อหา และการร้องที่หนักหน่วงจึงได้มีการเปรียบเทียบดนตรีในแนวนี้ว่าเป็นเหมือนกับ “เหล็ก” (Metal) ที่มีความแข็งแกร่งกว่า “หิน” (Rock) แม้ว่าก่อนหน้านี้ดนตรีในแนวเมทัลจะมีภาพลักษณ์ทางสังคมที่ไม่ดีนัก เนื่องจากถูกมองว่าเป็นดนตรีที่มีความรุนแรง และเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม ยาเสพติด และสิ่งผิดกฎหมาย แต่ในอีกด้านหนึ่งดนตรีในแนวเมทัลนี้ได้ทำหน้าที่คล้ายคลึงกับศาสนาซึ่งเป็นโครงสร้างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อสังคม ดนตรีเมทัลได้ทำหน้าที่ในการสร้างมุมมองของผู้คนให้มีความเข้าใจต่อโลก การสะท้อนพื้นที่ทางสังคม และการกำหนดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ดนตรีในแนวเมทัลทำให้ผู้คนเกิดสำนึกร่วมกัน และรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของต่อชุมชนที่อาศัยอยู่ การสร้างระบบคุณค่าในสังคมนี้จึงทำให้ดนตรีในแนวเมทัลมีความคล้ายคลึงกับศาสนา ดนตรีเมทัลได้ทำหน้าที่คล้ายกับคริสต์ศาสนาในสังคมของชาวอเมริกัน เพราะการฟังเพลงในแนวของดนตรีเมทัลทำให้ผู้ฟังเกิดจินตนาการ และการเรียนรู้ถึงประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต ส่งผลให้เกิดการยอมรับในคุณค่าและความเชื่อในสังคมของชาวอเมริกัน การทำหน้าที่คล้ายคลึงกับศาสนาทำให้ดนตรีเมทัลถูกเรียกในอีกชื่อหนึ่งว่า Christian Metal, White Metal, Jesus Metal และ Heavenly Metal ซึ่งสะท้อนถึงอิทธิพลของศาสนาคริสต์ที่ปรากฏในดนตรีเมทัลนี้ได้เป็นอย่างดี

การสะท้อนโครงสร้างทางศาสนาของดนตรีเมทัล นอกจากปรากฏในสังคมของชาวอเมริกันแล้วยังปรากฏขึ้นในสังคมของชาวอินโดนีเซียอีกด้วย (James & Walsh, 2019) ปรากฏการณ์ดังกล่าวได้ตอกย้ำให้เห็นถึงอิทธิพลของโครงสร้างทางสังคมที่สามารถสะท้อนผ่านดนตรีในแนวเมทัลที่เกิดขึ้นในสังคมที่แตกต่างกันในสองภูมิภาคนี้ แม้ว่าผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมของชาวอินโดนีเซียจะนับถือศาสนาอิสลามก็ตาม ความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติและศาสนากลับไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการสะท้อนโครงสร้างทางสังคมของดนตรีแต่อย่างใด ดนตรีในแนวเมทัลที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในสังคมชาวอินโดนีเซียได้ทำให้เกิดวงดนตรีในแนวเมทัลในสังคมของชาวอินโดนีเซียขึ้นหลายวง ได้แก่ Purgatory, Tenkorak,

Kodusa และ Bandung Death Metal band Saffar อิทธิพลของศาสนาอิสลามที่สะท้อนผ่านดนตรีเมทัลของชาวอินโดนีเซีย ได้ปรากฏจากการสอดแทรกระบบคุณค่าและการแสดงออกในทางวัฒนธรรมของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม ได้แก่ สัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของชาวอิสลาม เรื่องราวของวีระบุรุษ พิธีกรรมของศาสนาอิสลาม ตลอดจนเนื้อร้องที่เป็นภาษามุสลิม (Islamic Lyrics) ซึ่งการสะท้อนโครงสร้างของศาสนาอิสลามผ่านดนตรีในแนวเมทัลของชาวอินโดนีเซียที่ทำให้ดนตรีเมทัลได้ถูกเรียกในอีกชื่อหนึ่งว่าเป็นดนตรีของชาวมุสลิม หรือ Band of Muslims

จากดนตรีเมทัลในสังคมของชาวอเมริกันจนถึงดนตรีเมทัลในสังคมของชาวอินโดนีเซียที่ใช้เป็นกรณีศึกษา เพื่อให้เห็นถึงอิทธิพลของโครงสร้างทางสังคมที่ถูกสะท้อนผ่านดนตรีในแนวเมทัล ทำให้มองเห็นถึงอิทธิพลของโครงสร้างทางสังคมที่มีต่อผู้คนในสังคม แม้ว่าศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลามจะมีระบบความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนาที่แตกต่างกัน แต่ด้วยอิทธิพลของโครงสร้างทางสังคมจึงทำให้โครงสร้างแบบศาสนาอิสลามสามารถที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อดนตรีเมทัล แม้ว่าแต่เดิมดนตรีเมทัลจะสะท้อนโครงสร้างในทางศาสนาคริสต์มาก่อนก็ตาม ความสามารถในการสะท้อนได้ทั้งศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลามของดนตรีเมทัลแสดงให้เห็นถึงพลังของโครงสร้างของสังคม และการทำหน้าที่ในการสะท้อนโครงสร้างของสังคมของดนตรีได้เป็นอย่างดี

การสะท้อนโครงสร้างทางสังคมในดนตรีได้เกิดขึ้นในสังคมของประเทศไทยด้วย จากการศึกษาภาพสะท้อนของสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจากเพลงไทยในแนวผสมผสาน (Wannapakho et al., 2022) ที่แตกต่างกันจำนวน 45 บทเพลง ที่มีการเผยแพร่ในสื่อสังคมออนไลน์และมียอดของการรับชม 1,000,000 ครั้งขึ้นไป ผลของการวิจัยพบว่า ภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในบทเพลงไทยในแนวผสมผสานนี้เกิดขึ้นใน 6 ด้านด้วยกัน คือ (1) การสะท้อนภาพในด้านของประเพณีไทยแบ่งออกเป็นประเพณีในรอบชีวิตและประเพณีในรอบปี (2) ภาพสะท้อนในด้านของวิถีชีวิตและภูมิปัญญา แบ่งออกเป็น การสะท้อนวิถีชีวิตและภูมิปัญญาของคนไทย (3) ภาพสะท้อนในด้านของภาษาแบ่งออกเป็นภาษาในท้องถิ่นและการสะท้อนคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ (4) ภาพสะท้อนในด้านความเชื่อ แบ่งออกเป็นความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อในเรื่องภพภูมิ ความเชื่อในเรื่องของโชคระตา ความเชื่อในเรื่องของกฎแห่งกรรม ความเชื่อเรื่องเนื้อคู่ และความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ (5) ภาพสะท้อนในด้านคำสอน แบ่งออกเป็นคำสอนที่มาจากนุภาพารีและคำสอนที่ใช้ในการเตือนตนเอง (6) ภาพสะท้อนในด้านความรัก แบ่งเป็นการแสดงออกถึงความรัก ความผิดหวังในความรัก และการให้กำลังใจ ผลการวิจัยการสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมของสังคมไทยที่ปรากฏในบทเพลงในแนวผสมผสานนี้ได้ทำให้เห็นว่า ดนตรีสามารถสะท้อนความซับซ้อนตามลักษณะของโครงสร้างของในแต่ละสังคม การสะท้อนภาพสังคมและวัฒนธรรมของบทเพลงไทยแนวผสมผสานทำให้ภาพของโครงสร้างของสังคมไทยที่เป็นนามธรรม ซึ่งบทเพลงในแนวผสมผสานสามารถที่จะถ่ายทอดภาพของสังคมที่เป็นนามธรรมนั้นผ่านแนวของดนตรีและเนื้อร้องที่เกิดจากภาษาที่มีความหลากหลายที่ถูกใช้ในสังคมไทยในปัจจุบัน ภาพสะท้อนของสังคมและวัฒนธรรมไทยถูกส่งผ่านจากบทเพลงไทยในแนวผสมผสานที่สร้างการรับรู้ให้คนในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่ปรากฏในผลการวิจัย ว่าบทเพลงไทยในแนวผสมผสานเหล่านั้นได้รับความสนใจจากผู้คนจึงทำให้มียอดในการเข้าชมมากถึงหนึ่งล้านครั้งในแต่ละบทเพลง

2. การเปลี่ยนแปลงของดนตรี

อิทธิพลของโครงสร้างทางสังคมไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการสะท้อนโครงสร้างสังคมผ่านดนตรีเท่านั้น แต่ยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในดนตรีอีกด้วย อิทธิพลของโครงสร้างของสังคมได้ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนของบทเพลงคลาสสิกในช่วง

กลางของศตวรรษที่ 19 โดยเฉพาะบทเพลงคลาสสิกที่เกิดจากการประพันธ์ของนักประพันธ์เพลงชาวรัสเซียที่ชื่อ Mikhail Ivanovich Glinka (Thompson, 2014) ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ให้กำเนิดบทเพลงคลาสสิกในรูปแบบของชาวรัสเซียขึ้นเป็นครั้งแรก โดยการผสมผสานการขับร้องในลักษณะของโอเปร่า (Opera) เข้าไปในการบรรเลงเพลงคลาสสิกในแนวดังกล่าว การสอดแทรกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของชาวรัสเซียเข้าไปในเนื้อร้อง ซึ่งนับได้ว่าเป็นการสร้างบทเพลงคลาสสิกที่มีความแตกต่างไปจากเดิมที่เน้นไปที่การบรรเลงของเครื่องดนตรีต่าง ๆ ในวงดุริยางค์ (Orchestra) เท่านั้น การเปลี่ยนแปลงของเพลงคลาสสิกของชาวรัสเซียดังกล่าวเกิดขึ้นจากความเป็นชาตินิยมที่อยู่เบื้องหลังการสร้างบทเพลงคลาสสิกของชาวรัสเซีย การสร้างสรรค์บทเพลงคลาสสิกของ Mikhail Ivanovich Glinka ที่มีความเป็นชาตินิยมอยู่เบื้องหลังได้รับความนิยมอย่างมากในช่วงเวลานั้น และทำให้มีการนำเอารูปแบบการประพันธ์เพลงคลาสสิกในแนวชาตินิยมนี้มาเป็นแนวทางในการแต่งบทเพลงคลาสสิกของนักประพันธ์เพลงในยุโรปอีกหลายท่านในเวลาต่อมา ได้แก่ Ralph Vaughan Williams และ Hungary's Béla Bartók เป็นต้น การเกิดขึ้นของบทเพลงคลาสสิกในแนวชาตินิยมนี้ เป็นสิ่งหนึ่งที่ชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลของสังคมที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในดนตรี

การเปลี่ยนแปลงของดนตรียังสามารถเกิดขึ้นได้จากความต้องการของผู้คนในสังคม ดังปรากฏจากการเปลี่ยนแปลงของเครื่องดนตรีพื้นบ้านที่เรียกว่า พิณของชาวไอริช (McAfee, 2022) ซึ่งแต่เดิมเป็นเครื่องดนตรีที่มีรูปร่างสามเหลี่ยม มีสายสำหรับดีดจำนวนเจ็ดสาย และใช้บรรเลงร่วมกับการขับร้องบทกวีโบราณ พิณไอริชในแบบดั้งเดิมได้ถูกปรับเปลี่ยนรูปร่างให้เกิดความสะดวกต่อการบรรเลง โดยการเพิ่มสายของพิณทำให้มีลักษณะของครึ่งเสียง (Semitone) เพื่อสามารถขับบรรเลงในวงดนตรีดุริยางค์ได้ การเปลี่ยนแปลงของพิณไอริชดังกล่าว เกิดขึ้นจากความต้องการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมของชาวไอริช เพื่อให้มีความสอดคล้องกับการพัฒนาของระบบเศรษฐกิจ และเกิดวัฒนธรรมที่สะท้อนความเป็นสมัยใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้ชาวไอริชหลุดพ้นจากการเป็นกลุ่มชนที่เป็นอาณานิคมที่ล่าหลัง และเพื่อต่อต้านการครอบงำจากอังกฤษ การเปลี่ยนแปลงของพิณไอริชจึงเป็นการแสดงออกทางสังคมอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการสะท้อนสังคมของดนตรีนั่นเอง

การเปลี่ยนแปลงสังคม

เมื่อดนตรีถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างทางสังคมแล้ว ดนตรีจึงเกิดพลังทางสังคมที่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในสังคมขึ้นได้ในหลายด้าน ได้แก่ อารมณ์ การรับรู้ และการสร้างแรงจูงใจของผู้คนในสังคมที่ต้องการจะสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในสังคม (Garratt, 2018; Harris, 2023) ดนตรีที่เป็นเสมือนพลังของสังคมนี้ได้ปรากฏขึ้นในสังคมของผู้คนในภูมิภาคต่าง ๆ เช่น ในกรณีของประเทศอินโดนีเซีย จากการที่รัฐบาลต้องการปลุกฝังให้เกิดกระแสความรักชาติในกลุ่มประชาชน การปลุกฝังความรักชาติเกิดขึ้นจากการสร้างบทเพลงประจำชาติของชาวอินโดนีเซีย (Rinjami & Bestari, 2019) ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อกระตุ้นให้เกิดความรักชาติให้เกิดขึ้นในสังคม ทั้งนี้เนื่องมาจากกระแสของโลกาภิวัตน์ที่ครอบงำสังคมชาวอินโดนีเซียอยู่ในขณะนั้นได้ทำให้วัฒนธรรมจากต่างชาติไหลบ่าเข้ามาในสังคมอินโดนีเซีย ส่งผลทำให้เยาวชนรุ่นใหม่ของประเทศอินโดนีเซียเกิดความหลงใหลในวัฒนธรรมของชาวต่างชาติ จนเกิดการหลงลืมวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเอง และในที่สุดเยาวชนของชาวอินโดนีเซียจะสูญเสียความรักชาติไป

รัฐบาลของประเทศอินโดนีเซียได้มองเห็นปัญหาดังกล่าวจึงมอบหมายให้กระทรวงการศึกษาจัดให้มีกิจกรรมการร้องเพลงชาติในรูปแบบของการขับร้องประสานเสียงขึ้นในสถานศึกษาต่าง ๆ ของประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งผลจากการจัดกิจกรรม

ดังกล่าวสามารถเพิ่มความเป็นชาตินิยมและช่วยทำให้เยาวชนเกิดความรู้สึกรักในชาติของตนเองมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การร้องเพลงชาติยังทำให้เกิดผลพลอยได้ที่ทำให้เยาวชนชาวอินโดนีเซียเกิดความรักและหวงแหนในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเองอีกด้วย (Rinjami & Bestari, 2019) ความสำเร็จของการสร้างกระแสความเป็นชาตินิยมในสังคมของชาวอินโดนีเซียผ่านบทเพลงประจำชาติ เป็นสิ่งที่ย้ำเตือนให้เยาวชนคนรุ่นหลังได้รู้ถึงการต่อสู้ของบรรพบุรุษของตนเพื่อรักษาอิสรภาพนั้นไว้ นอกจากนี้กิจกรรมการร้องเพลงชาติยังทำให้คนในสังคมรู้จักรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่ทำให้ประเทศอินโดนีเซียมีความแตกต่างออกไปจากชาติอื่น อิทธิพลของเพลงประจำชาติที่ส่งผลให้ชาวอินโดนีเซียเกิดสำนึกความรักและหวงแหนชาติของตนเองเป็นสิ่งสะท้อนอำนาจของดนตรีในการกำหนดสังคมได้เป็นอย่างดี

การใช้ดนตรีเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมไม่ได้เกิดขึ้นแต่เฉพาะในสังคมที่มีความเป็นรัฐชาติที่มีองค์การของรัฐเป็นผู้ใช้ดนตรีเพื่อกำหนดทิศทางของสังคมเท่านั้น การใช้ดนตรีเพื่อกำหนดสังคมยังเกิดขึ้นกับกลุ่มชนที่พลัดถิ่น (Diaspora) อีกด้วย จากกรณีของการเกิดขึ้นของดนตรีในแนวเร็กเก (Reggae) ในสังคมของชาวจาเมกา ในช่วงปลายของปี ค.ศ. 1960 (Chuku et al., 2016) ดนตรีเร็กเกถูกสร้างขึ้นจากการผสมผสานดนตรีพื้นเมืองของชาวแอฟริกาเข้ากับดนตรีประชานิยมที่เกิดขึ้นในสังคมตะวันตก โดยได้มีการสอดแทรกวัฒนธรรมของชาวแอฟริกาในด้านต่าง ๆ เช่น เสื้อผ้า การแต่งกาย อาหาร กลองพื้นเมืองหลากหลายชนิด ลักษณะบ้านเรือน ภาษาพูด อุดมการณ์ สุภาพบุรุษ ปรัชญา และระบบความเชื่อของชาวแอฟริกาที่ถูกถ่ายทอดผ่านบทเพลงในแนวเร็กเกในลักษณะของการชื่นชมในวัฒนธรรมที่เป็นรากเหง้าของกลุ่มชนชาวแอฟริกา โดยดนตรีในแนวเร็กเกที่เกิดขึ้นได้ถูกส่งผ่านไปยังลูกหลานของชาวแอฟริกาพลัดถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ของประเทศคิวบา ประเทศบราซิล และอีกหลายประเทศในทวีปยุโรปที่ได้รับการส่งเสริมให้ร้องเพลงด้วยดนตรีในแนวเร็กเก ซึ่งบทเพลงมีเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นแอฟริกันนิยม การต่อต้านการเหยียดเชื้อชาติ การต่อต้านการล่าอาณานิคม การต่อต้านทุนนิยม และการตระหนักถึงสิทธิมนุษยชน

นอกจากนั้นดนตรีในแนวเร็กเกที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวแอฟริกันนี้ ยังเป็นการปลุกฝังให้ชาวแอฟริกาพลัดถิ่น ได้รู้จักการปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแสของโลกในปัจจุบันที่ถูกครอบงำจากกระแสวัฒนธรรมโลกาภิวัตน์ ดนตรีในแนวเร็กเกที่มีกลิ่นอายของความเป็นดนตรีร่วมสมัย (Contemporary Music) ประปนอยู่ ได้ทำให้ความเป็นกลุ่มชนแอฟริกันนี้ได้แพร่กระจายออกไปในพื้นที่ต่าง ๆ ที่มีชาวแอฟริกาพลัดถิ่นตั้งถิ่นฐานอยู่ ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้โลกได้เข้าใจและเห็นในคุณค่าของความเป็นแอฟริกันอีกด้วย

การเปลี่ยนแปลงสังคมด้วยดนตรีไม่ได้เกิดขึ้นแต่เฉพาะในพื้นที่ของกลุ่มชนที่อยู่ในประเทศในโลกที่สามและในกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนาเท่านั้น แต่ยังเกิดขึ้นในพื้นที่ของประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างประเทศสหรัฐอเมริกาอีกด้วย การศึกษาอิทธิพลของบทเพลงในแนวดนตรีโฟล์กของชาวอเมริกัน (American Folk Music) ของ Robert Delan หรือ Bob Dylan ซึ่งได้รับความนิยมอย่างมากในปี ค.ศ. 1960 (Sailo, 2018, p. 7) บทเพลงในแนวโฟล์กของชาวอเมริกัน เป็นบทเพลงที่สะท้อนอุดมการณ์ทางสังคมและทำให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองในสังคมของชาวอเมริกันในเวลาต่อมา (Browning, 2014, p. 222) อิทธิพลของเพลงแนวโฟล์กที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของอุดมการณ์ของสังคมชาวอเมริกันทำให้ Bob Dylan ได้รับความเชิดชูเกียรติจากสังคมและได้รับรางวัลโนเบล สาขาวรรณกรรม ในปี ค.ศ. 2016 ซึ่งบทเพลงในแนวโฟล์กของ Bob Dylan ที่ได้รับการยอมรับว่ามีอิทธิพลต่ออุดมการณ์ของสังคมชาวอเมริกัน มีจำนวน 5 บทเพลงด้วยกัน (Saenlawan, 2022)

บทเพลงแรกชื่อว่า “ยุคสมัยของการเปลี่ยนแปลง” (The Times They are a Changing) เป็นบทเพลงที่มีเนื้อร้องเรียบง่าย แต่มีพลังทางการเมือง โดยเฉพาะในเนื้อร้องท่อนหนึ่งที่ว่า “There’s a battle outside and it is ragin’ / It’ll soon shake your windows and rattle your walls / For the times they are a-changin’,” ที่ได้มากลายเป็นสัญลักษณ์แห่งการเรียกร้องทางการเมืองในเวลาต่อมา

สำหรับบทเพลงที่สองมีชื่อว่า “เสียงระฆังแห่งอิสรภาพ” (Chimes of Freedom) อยู่ในอัลบั้มชื่อว่า ‘Another Side of Bob Dylan’ ซึ่งเนื้อร้องของบทเพลงได้ใช้การเปรียบเทียบภัยจากธรรมชาติ เช่น ลม พายุ และพายุเฮอริเคน เพื่อบอกเล่าเรื่องราวดังที่ปรากฏในท่อนหนึ่งของบทเพลงว่า “Tolling for the rebel / Tolling for the rake / Tolling for the luckless / The abandoned an’ forsaked / Tolling for the outcast / Burnin’ constantly at stake,” เพื่อแสดงถึงการปฏิบัติอย่างไม่ยุติธรรมหรือการกดขี่ในสังคม

ส่วนบทเพลงที่สามชื่อว่า “ความปรารถนา” (Desire) เป็นบทเพลงเพื่อการต่อสู้เรียกร้องทางการเมืองที่โด่งดังที่สุด เนื่องจากมีเนื้อร้องที่สื่อสารอย่างตรงไปตรงมา การต่อสู้ทางการเมืองอย่างไม่มีการประนีประนอม โดยการเล่าถึงเรื่องราวของนักมวยผิวดำ ชื่อ Rubin Hurricane Carter ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นคนร้ายในคดีฆาตกรรม ก่อนที่เขาจะถูกนำตัวไปคุมขัง Bob Delan (Saenlawan, 2022) เชื่อว่าชายคนนั้นเป็นผู้บริสุทธิ์ การกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเหยียดเชื้อชาติอย่างไม่เป็นธรรม ที่ถูกนำมาเล่าผ่านบทเพลงในส่วนของเนื้อร้องว่า “All of Rubin’s cards were marked in advance / The trial was a pig-circus he never had a chance / The judge made Rubin’s witnesses drunkards from the slums” บทเพลงนี้ได้ส่งผลทำให้เกิดกระแสการเคลื่อนไหวในสังคมเกี่ยวกับชาวอเมริกันผิวดำในช่วงเวลาต่อมา

สำหรับบทเพลงที่สี่ชื่อว่า “ความตายอันโดดเดี่ยวของแฮตตี้ แครโรลล์” (The Lonesome Death of Hattie Carroll) ในอัลบั้มที่ชื่อว่า The Times They Are a-Changing ที่เนื้อร้องถูกเขียนออกมาเพื่อเรียกร้องสิทธิความเท่าเทียมให้กับชาวอเมริกันผิวดำ โดยหยิบยกเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในสังคมมาบอกเล่า ด้วยลีลาการร้องเพลงที่มีการส่งเสียงดังด้วยความโกรธ เพื่อให้โลกได้รับรู้ถึง Hattie Carroll หญิงสาวชาวอเมริกันผิวดำในวัย 51 ปี ที่ถูกฆาตกรรมในรัฐแมริแลนด์ ก่อนที่ชายที่เป็นฆาตกรจะถูกศาลตัดสินให้จำคุกเพียง 6 เดือน เนื้อร้องท่อนหนึ่งในบทเพลงชื่อ The Lonesome Death of Hattie Carroll ที่มีเนื้อร้องว่า “William Zanzinger killed poor Hattie Carroll / With a cane that he twirled around his diamond ring finger” ได้บอกกล่าวถึงสิ่งเลวร้ายที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา อีกทั้งยังเป็นการสะท้อนปัญหาการเหยียดเชื้อชาติที่รุนแรงในสังคมชาวอเมริกันในช่วงปี ค.ศ. 1960 ได้เป็นอย่างดี

บทเพลงที่ห้าชื่อว่า “ฟาร์มของแมคกี้” (Maggie’s Farm) ถึงแม้ว่า Bob Delan (Saenlawan, 2022) จะถูกมองว่าเป็นหัวหน้าคนสำคัญของนักดนตรีโฟล์กที่ใช้บทเพลงเพื่อเรียกร้องและขับเคลื่อนสังคม อย่างไรก็ตามเขาไม่ได้วางตนเองไว้เป็นจุดศูนย์กลาง หรือเป็นผู้กำหนดรูปแบบการเคลื่อนไหวทางสังคมแต่อย่างใด การไม่ยกตัวเองเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองในปี ค.ศ. 1965 ทำให้เขาแต่งเพลงชื่อ Maggie’s Farm จากอัลบั้ม ‘Bringing It All Back Home’ ในการสื่อความในใจของตนเอง และตอกย้ำว่าเขาเป็นอย่างที่เขาเป็นเท่านั้น ผ่านเนื้อร้องท่อนหนึ่งในบทเพลงที่ว่า “Well I try my best / To be just like I am / But everybody wants you / To be just like them / They say sing while you slave” เนื้อเพลงดังกล่าวได้แสดงออกถึงความในใจของเขาอย่างชัดเจน

การเกิดขึ้นของบทเพลงประจำชาติของชาวอินโดนีเซีย ดนตรีเร็กเกของชาวจาเมก้า และดนตรีในแนวโฟล์กของชาวอเมริกัน เป็นตัวอย่างที่ดีที่ทำให้เห็นถึงพลังทางสังคมที่เกิดขึ้นในดนตรีที่สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในสังคมได้ อย่างไรก็ตามพลังทางสังคมที่ปรากฏขึ้นในดนตรีจะเกิดเป็นพลังทางสังคมที่สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้มากยิ่งขึ้นหากได้รับการส่งเสริมจากความสามารถของนักดนตรีหรือผู้ประพันธ์เพลง ที่สามารถใช้ดนตรีเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ การรับรู้และแรงจูงใจของผู้คนในสังคมให้เกิดขึ้นได้ ดังกรณีของดนตรีในแนวโฟล์กของชาวอเมริกันที่ได้รับพลังเสริมจากนักดนตรีและผู้ประพันธ์ที่ชื่อ Bob Delan ที่มีความสามารถทางดนตรีเป็นอย่างมาก และเป็นผู้มีส่วนสำคัญที่ทำให้ดนตรีในแนวโฟล์กสามารถมีพลังทางสังคมในการสร้างการเปลี่ยนแปลงของสังคมชาวอเมริกันได้

บทสรุป

ในการหาคำตอบเพื่ออธิบายว่าดนตรีมีความสัมพันธ์กับสังคมอย่างไร ทำให้ผู้เขียนได้ค้นพบองค์ความรู้ที่ถูกใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์ของดนตรีกับสังคมผ่านมุมมองของนักวิชาการทางด้านดนตรีวิทยา สังคมวิทยา และนักวิชาการในศาสตร์อื่น ๆ ผู้เขียนได้ทำการสรุปข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาและได้เสนอทวิเคราะห์จากการศึกษาปรากฏการณ์ของดนตรีที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อเป็นบทสรุปของบทความฉบับนี้ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดในการศึกษา

แนวคิดดนตรีกับการสะท้อนสังคมได้เริ่มก่อตัวขึ้นในราวปี ค.ศ. 1960 เป็นต้นมา โดยนักวิชาการทางดนตรีสองท่านคือ Engel (1866) และ Lomax (1968) ที่ได้ถกเถียงกันเกี่ยวกับดนตรีที่เกิดขึ้นในสังคม การโต้แย้งจากการนำเสนอแนวคิดทางวิชาการ ได้ทำให้เกิดพลวัตของแนวคิดในการอธิบายดนตรีที่เริ่มต้นจากแนวคิดในเชิงปัจเจกนิยมมาสู่แนวคิดแบบโครงสร้างนิยม กล่าวคือ จากการอธิบายความสัมพันธ์ของดนตรีที่เกี่ยวข้องกับปัจเจกชนที่สร้างดนตรีขึ้นมา สู่การอธิบายความสัมพันธ์ของดนตรีกับโครงสร้างทางสังคม การพัฒนาแนวคิดที่เกิดขึ้นจากการโต้แย้งกันของ Engel และ Lomax นี้ถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของทิศทางการศึกษาทางดนตรีวิทยาในสังคมตะวันตก การศึกษาดนตรีวิทยาในตะวันตกได้เริ่มให้ความสำคัญกับสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นบริบทของดนตรีที่ถูกสร้างขึ้นมา จนกระทั่งเมื่อมีการเข้ามาของนักวิชาการทางสังคมวิทยาที่ได้เริ่มมองเห็นว่า ดนตรีได้มีความสำคัญต่อการศึกษาสังคมของมนุษย์เช่นกัน ทำให้เกิดความสนใจดนตรีจากวิชาการทางด้านสังคมวิทยาที่เริ่มปรากฏมากยิ่งขึ้น ภายหลังจากที่ Elbourne (1976) นักสังคมวิทยาได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับดนตรีในหนังสือของเขาว่า ดนตรีเป็นกระจกสะท้อนมนุษย์ และดนตรีประเพณีเป็นสิ่งสะท้อนสังคมเช่นกัน การนำเสนอแนวคิดในลักษณะดังกล่าวทำให้เกิดแนวทางในการศึกษาความสัมพันธ์ของดนตรีสังคม ผ่านการเสนอแนวคิดทางสังคมวิทยาที่เรียกว่า “ดนตรีกับการสะท้อนสังคม” ที่ได้เกิดขึ้นจากมุมมองของนักวิชาการทางด้านดนตรีวิทยาและได้ถูกการพัฒนาต่อมาโดยนักสังคมวิทยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่มีการเผยแพร่งานเขียนทางวิชาการที่เกี่ยวกับดนตรีกับการสะท้อนสังคมมากยิ่งขึ้นของนักสังคมวิทยา งานวิชาการเหล่านั้นถูกเผยแพร่ในลักษณะของบทความและผลการวิจัยที่สะท้อนให้เห็นความสนใจของสังคมที่ยังคงมีความสัมพันธ์ของดนตรีกับสังคม ได้แก่ การเสนอบทความของ Anonymous (2023) และ Tran (2023) ที่แสดงให้เห็นว่าแม้สังคมจะเปลี่ยนเข้าสู่ยุคของดิจิทัลแล้วก็ตาม ดนตรีก็ยังคงมีความสำคัญต่อสังคมของมนุษย์ และการศึกษาดนตรีกับสังคมก็ยังคงปรากฏและมีการพัฒนามุมมองอย่างต่อเนื่อง และยิ่งไปกว่านั้นยังมีแนวโน้มที่จะเป็นการศึกษาในเชิงบูรณาการศาสตร์มากยิ่งขึ้น

2. อิทธิพลของโครงสร้างทางสังคม

การขยายมุมมองเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของดนตรีกับสังคมทำให้สามารถอธิบายได้ว่า ดนตรีมีความสัมพันธ์กับสังคมจากการนำเอาดนตรีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การใช้ดนตรีในการสร้างความสัมพันธ์ของมนุษย์ในสังคมทำให้ดนตรีกลายเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างทางสังคมที่มีความซับซ้อนและเป็นนามธรรมนั้นออกมาจากคุณลักษณะของดนตรี ซึ่งความจริงในข้อนี้ได้ปรากฏขึ้นจากการศึกษาดนตรีในแนวเมทัลที่สะท้อนคริสต์ศาสนาในสังคมของชาวอเมริกันของ Moberg (2012) และการศึกษาดนตรีในแนวเมทัลที่สามารถสะท้อนศาสนาอิสลามในสังคมของชาวอินโดนีเซียของ James and Walsh (2019) ด้วยเช่นกัน การที่ดนตรีเมทัลที่เกิดขึ้นในสังคมของกลุ่มชนทั้งสองภูมิภาคนี้สามารถสะท้อนโครงสร้างของศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลามที่มีความแตกต่างกันได้ ย่อมแสดงให้เห็นถึงพลังของโครงสร้างของสังคมที่สามารถสะท้อนผ่านดนตรีในแนวเดียวกันได้

การที่ดนตรีได้มีบทบาทในการสะท้อนโครงสร้างของสังคมที่มีอิทธิพลในการกำหนดและควบคุมผู้คนในสังคม เพื่อให้เกิดความสมดุลและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคมแล้ว ดนตรีจึงได้รับอิทธิพลจากโครงสร้างของสังคมนั้น การศึกษาปรากฏการณ์ดนตรีเมทัลที่เกิดขึ้นในสังคมของชาวอเมริกันและสังคมของชาวอินโดนีเซียทำให้เห็นอิทธิพลของโครงสร้างทางสังคมที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในดนตรีเมทัล การสะท้อนโครงสร้างทางศาสนาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในคุณลักษณะของดนตรีเมทัลโดยเฉพาะในด้านบทเพลง และเนื้อร้องที่ถูกปรับเปลี่ยนและสอดคล้องไปด้วยระบบสัญลักษณ์ ความเชื่อ และภาษาของผู้คนที่นับถือศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลามในสองภูมิภาคนี้ นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงของดนตรียังเกิดขึ้นจากความต้องการของผู้ในสังคมที่อยากเปลี่ยนแปลงทิศทางของสังคมตนเองให้ดีขึ้นกว่าผ่านวัฒนธรรมของตนเอง ดังที่ปรากฏในการเปลี่ยนแปลงของพิณชาวไอริช

3. การเปลี่ยนแปลงสังคม

การที่ดนตรีสามารถสะท้อนโครงสร้างของสังคม ดนตรีจึงมีพลังทางสังคมเสมือนกับเป็นโครงสร้างของสังคมนั้นด้วย พลังของดนตรีได้ถูกใช้ในการเปลี่ยนแปลงสังคมที่กำลังเผชิญปัญหาต่าง ๆ การใช้พลังดนตรีในการแก้ไขปัญหาทางสังคมนี้เกิดขึ้นจากการศึกษาปรากฏการณ์ดนตรีในสังคม ได้แก่ การศึกษาการเกิดขึ้นของดนตรีประจำชาติของชาวอินโดนีเซียของ Rinjani and Bestari (2019) ที่พบว่าเพลงชาติของชาวอินโดนีเซียเกิดจากความต้องการให้คนในชาติได้เกิดความรู้สึกรักในชาติ และเห็นถึงคุณค่าของประเทศชาติ ทรัพยากร และประวัติศาสตร์ความเป็นมาของตนเอง ซึ่งการศึกษาดนตรีแนวเร้กเกซของ Chuku et al. (2016) ทำให้เห็นถึงการใช้ดนตรีเพื่อเป็นเครื่องมือในการรักษาและสืบทอดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวแอฟริกาพลัดถิ่นที่มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก นอกจากนี้ในการศึกษาบทเพลงในแนว โฟล์กของชาวอเมริกันโดย Browning (2014) ที่ทำให้เห็นพลังของดนตรีที่สามารถสร้างสำนึกและเปลี่ยนอุดมการณ์ทางสังคมของชาวอเมริกันที่ลุกขึ้นมาเรียกร้องความเป็นธรรมและต้องการเปลี่ยนสังคมให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ กรณีศึกษาที่เป็นปรากฏการณ์ทางดนตรีที่เกิดขึ้นในทั้งสามกรณี สะท้อนให้เห็นถึงพลังทางสังคมของดนตรีที่เกิดขึ้นหลังจากถูกนำเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมแล้ว ดนตรีมีบทบาทคล้ายกับโครงสร้างทางสังคมโดยเฉพาะในด้านของการรักษาความสงบเรียบร้อยและความสมดุลของสังคม อย่างไรก็ตามในกรณีศึกษาเกี่ยวกับบทเพลงโฟล์กของชาวอเมริกันได้ทำให้เห็นความสำคัญของศิลปินที่เป็นนักดนตรีและนักประพันธ์เพลงว่า ความสามารถของศิลปินก็มีความสำคัญต่อการมีพลังทางสังคมของดนตรีด้วย โดยเฉพาะศิลปินที่มี

ความสามารถอย่าง Bob Dylan ซึ่งกรณีศึกษานี้ได้ทำให้เห็นว่า การศึกษาความสัมพันธ์ของดนตรีและสังคมแม้ในระยะหลังจะเป็นมุมมองทางด้านสังคมมากขึ้น แต่ก็ละทิ้งความสำคัญของมุมมองในด้านปัจเจกชนไม่ได้เช่นกัน แนวคิดดนตรีกับการสะท้อนสังคมจึงเป็นเสมือนเหรียญที่มีสองด้านที่สามารถใช้ประโยชน์ได้เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับการใช้มุมมองและปรากฏการณ์ของดนตรีที่ต้องการจะอธิบาย

References

- Browning, G. (2014) Bob Dylan: The politics of influence, *Popular Music History*, vol. 8, no. 2, pp. 222-239.
<https://doi.org/10.1558/pomh.v8i2.222>
- Chuku, C. D., Chinda, C. I., & Amugo, F. (2016) Reggae music as expression of African culture in diaspora, *Journal of The Faculty of Humanities*, vol. 14, no. 2, pp. 229-243.
- Elbourne, R. (1976) A mirror of men? Traditional music as a reflection of society, *The Journal of American Folklore*, vol. 89, no. 354, pp. 463-468. <https://doi.org/10.2307/539297>
- Engel, C. (1866) *An Introduction to the study of national music: Comprising researches into popular songs, traditions, and customs*, Longmans.
- Garratt, J. (2018) *Music and politics: A critical introduction*, Cambridge University Press.
<https://doi.org/10.1017/9781139505963>
- Harris, A. (2023) *The power of music and how it shapes society*, Available: <https://neonmusic.co.uk/the-power-of-music-and-how-it-shapes-society/> [30 September 2023]
- James, K., & Walsh, R. (2019) Religion and heavy metal music in Indonesia, *Popular Music*, vol. 38, no. 2, pp. 276-297. <https://doi.org/10.1017/S0261143019000102>
- Quora. (n.d.) *In what ways does music reflect and shape culture*, Available: <https://www.quora.com/In-what-ways-does-music-reflect-and-shape-culture> [5 October 2023]
- Lomax, A. (1968) *Folk song style and culture*, Routledge.
- McAfee, C. S. (2022) *Change in traditional Irish music: Issues of decolonization and authenticity*, Master's thesis, San Francisco State University. <https://doi.org/10.46569/20.500.12680/r781wp608>
- Merriam, A. P. (1964) *The anthropology of music*, Northwestern University Press.

- Moberg, M. (2012) Religion in popular music or popular music as religion? A critical review of scholarly writing on the place of religion in metal music and culture, *Popular Music and Society*, vol. 35, no. 1, pp. 113-130. <https://doi.org/10.1080/03007766.2010.538242>
- Anonymous. (2023) *How does music affect society*, Available: <https://www.accsc.ca/Blog/13091460> [9 May 2024]
- Rinjami, R., & Bestari, P. (2019) 'Harmony Choir: Strengthening nationalism through the activity of singing national song', in *Proceedings of the 2nd Annual Civic Education Conference (ACEC 2019)*, pp. 267-272, Atlantis Press. <https://doi.org/10.2991/assehr.k.200320.052>
- Saenlawan, P. (2022) *Human rights claims and equality through 5 timeless songs by Bob Dylan (การเรียกร้องสิทธิมนุษยชน และความเท่าเทียมผ่าน 5 บทเพลงอมตะตลอดกาลของ 'Bob Dylan')*, Available: <https://www.vogue.co.th/lifestyle/article/bob-dylan-5-classic-songs> [7 October 2023] (in Thai)
- Sailo, V. (2018) *Remapping song: A study of select protest songs by Bob Dylan*, Master's thesis in English, Mizoram University, India.
- Stanborough, R. J. (2020) *The benefits of listening to music*, Available: <https://www.healthline.com/health/benefits-of-music> [7 October 2023]
- The American Social History Project. (2018) *What can songs tell us about people and society*, Available: <https://historymatters.gmu.edu/mse/songs/question5.html> [10 October 2023]
- Thompson, B. C. (2014) 'Theory, nationalism, and music', in E. Zeynep Güler (ed.), *New opportunities and impasses: Theorizing and experiencing politics*, pp. 206-213, DAKAM Publishing.
- Tran, K. (2023) *How music is a reflection of society*, Available: <https://melodystudio.net/2023/05/03/how-music-is-a-reflection-of-society/> [3 October 2023]
- Wannapakho, C., Chantaloeng, S., & Khampha, K. (2022) The social and cultural reflections in the mixed Thai music literature (ภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงไทยแนวผสมผสาน), *Journal of Humanities and Social Sciences Loei Rajabhat University*, vol. 4, no. 2, pp. 54-67. (in Thai)